

Den gamla lagen om funktionshinderservice – övergångsperiod till och med 31.12.2027

Dagverksamhet

Handbok om funktionshinderservicen
Institutet för hälsa och välfärd THL

Du läser nu en sida enligt den gamla handikappservicelagen (380/1987).

Denna lag har upphävts genom L 14.4.2023/675, som gäller fr.o.m. 1.1.2025.

I avsnittet om tidigare funktionshinderservice beskrivs tjänster enligt lagen om funktionshinderservice och lagen angående specialomsorger om utvecklingsstörda samt tillämpningen av lagen i praktiken. Dessutom beskrivs klientprocessen enligt den gamla lagen om funktionshinderservice.

Texten är innehåll enligt den gamla lagen om funktionshinderservice (380/1987). Det innehåll som THL producerat har publicerats i sin ursprungliga form i THL:s elektroniska Handbok om funktionshinderservice.

Innehållet enligt den gamla lagen om funktionshinderservice (380/1987) används till tillämpliga delar till utgången av övergångsperioden för den nya lagen om funktionshinderservice den 31 december 2027.

[Lag om service och stöd på grund av handikapp \(Finlex\)](#)

Dagverksamhet

Syftet med dagverksamhet

Dag- och arbetsverksamhet samt verksamhet i sysselsättningssyfte utgör en servicehelhet var syfte är att med socialvårdens metoder främja delaktigheten och möjligheterna till sysselsättning för personer med funktionsnedsättning.

I och med ratificeringen av FN:s funktionshinderkonvention är ett central, konkret mål att personer med funktionsnedsättning ska kunna delta fullt ut i samhället. Numera är det vanligare att man istället för dagverksamhet talar om verksamhet som främjar delaktighet, som bättre beskriver syftet med verksamheten. Det är bra om servicehelheten ordnas flexibelt enligt de individuella behoven hos personen med funktionsnedsättning. Inom dagverksamhet kan man också träna på färdigheter som krävs för att få sysselsättning. Över 30 aktörer inom offentlig, privat och tredje sektor har tillsammans utarbetat kvalitetskriterier för verksamhet som främjar delaktighet och sysselsättning. Dessa kriterier beskriver de nya målen med verksamheten.

[KVANK: Kvalitetskriterier för verksamhet som främjar delaktighet och sysselsättning \(pdf 7,9 MB, ver-neri.net\)](#)

Dagverksamhet enligt handikappservicelagen

Syftet med dagverksamhet är att stöda förmågan att klara sig självständigt och främja delaktighet och sociala kontakter. Dagverksamheten är målinriktad och strävar efter att stärka de färdigheter som personer med funktionsnedsättning behöver för att i så stor utsträckning som möjligt klara av vardagliga aktiviteter på egen hand.

[RP 166/2006 \(pdf 74,9 kb, Edilex\)](#)

Välfärdsområdet ska ordna dagverksamhet för en person med svår funktionsnedsättning med stöd av handikappservicelagen om personen på grund av sin funktionsnedsättning eller sjukdom behöver service för att klara de funktioner som hör till sk. normal livsföring.

[Handikappservicelagen 8 § \(Finlex\)](#)

Dagverksamhet kan också ordnas med stöd av specialomsorgslagen eller socialvårdslagen.

Dagverksamhet enligt handikappservicelagen hör till den service som välfärdsområdet har särskild skyldighet att ordna. Det är alltså inte fråga om en anslagsbunden service.

Vem kan beviljas dagverksamhet?

Arbetsverksamhet enligt den gamla socialvårdslagen är en service som prioriteras i förhållande till dagverksamhet enligt handikappservicelagen.

Om en person på grund av mycket svåra begränsningar i funktionsförmågan som orsakats av en funktionsnedsättning eller sjukdom inte har förutsättningar att delta i arbetsverksamhet enligt socialvårdslagen, ska servicen ordnas som dagverksamhet i första hand enligt handikappservicelagen i andra hand enligt specialomsorgslagen.

[Socialvårdslagen 710/1982 Upphävd \(nedan gamla socialvårdslagen\)\(Finlex\)](#)

När dagverksamhet ordnas i enlighet med § 8 b i handikappservicelagen anses personen ha en svår funktionsnedsättning om han eller hon är arbetsoförmögen och om

- han eller hon på grund av mycket svåra begränsningar i funktionsförmågan som orsakats av funktionsnedsättning eller sjukdom inte har förutsättningar att delta i den arbetsverksamhet som avses i § 27 e i den gamla socialvårdslagen 710/1982 och om
- hans eller hennes utkomst i huvudsak grundar sig på förmåner som beviljas på grund av sjukdom eller arbetsoförmåga.

Enligt förarbetet till handikappservicelagen kan till exempel en hjärnskada och kombinationer av olika funktionsnedsättningar förorsaka svåra begränsningar i funktionsförmågan, som hindrar personen att delta i arbetsverksamhet enligt den gamla socialvårdslagen.

Dagverksamhet kan också ordnas exempelvis för personer som lider av kronisk schizofreni och den svåra funktionsnedsättning den medför, men som inte har behov av sjukhusvård. Dagverksamhet kan också lämpa sig för en person som har en fysisk funktionsnedsättning.

Både dagverksamhet och arbetsverksamhet enligt socialvårdslagen kan ordnas för en person i den omfattning som personens individuella förutsättningar tillåter.

Dagverksamhetens innehåll

Dagverksamhet enligt handikappservicelagen omfattar verksamhet som ordnas utanför hemmet i syfte att stöda förmågan att klara sig självständigt och främja sociala kontakter.

Med hjälp av verksamheten försöker man stärka de färdigheter som personer med funktionsnedsättning behöver för att i så stor utsträckning som möjligt klara av vardagliga aktiviteter på egen hand.

Dagverksamheten kan också främja sociala kontakter och därmed förbättra livskvaliteten och förebygga psykiska problem. Syftet med dagverksamheten är att öka kontakterna utanför hemmet för personer med funktionsnedsättning.

Dagverksamheten kan dock ordnas hemma hos personen med funktionsnedsättning om han eller hon har för svårt att röra sig eller om det är lämpligare för honom eller henne av andra orsaker.

Dagverksamheten kan bestå av till exempel matlagning, motion, diskussioner, utflykter, kreativ verksamhet och träning av sociala färdigheter.

Dagverksamheten kan ordnas som gruppverksamhet eller genom att utnyttja den allmänna servicen med hjälp av personlig assistans.

Från dagverksamhet till arbetsverksamhet

I vissa fall kan dagverksamhet hjälpa en person med svår funktionsnedsättning att övergå till arbetsverksamhet och eventuellt vidare ut i arbetslivet.

En person anses ha förutsättningar att delta i arbetsverksamhet om han eller hon har möjlighet att delta i verksamheten exempelvis med stöd av en personlig assistent. Även för rehabiliteringsklienter inom mentalvården är arbetsverksamhet det första alternativet i förhållande till dagverksamhet.

Det är möjligt att prova att delta i arbetsverksamhet under en bestämd tid vid sidan av dagverksamheten. En person kan också få kortvarig arbetsverksamhet vid sidan av dagverksamheten beroende på hans eller hennes individuella förutsättningar.

Dagverksamhetens omfattning

Dagverksamhet ska om möjligt ordnas så att en person med svår funktionsnedsättning kan delta i verksamheten fem dagar i veckan eller mer sällan, om han eller hon kan delta i arbetsverksamhet på deltid eller av andra orsaker som beror på honom eller henne, till exempel hälsoskäl. Antalet timmar per dag i verksamheten kan också variera.

[Handikappservicelagen 8b § \(Finlex\)](#)

Dagverksamheten utgår från serviceplanen, där det anges hur, var och i vilken omfattning dagverksamhet ska ordnas.

Dagverksamhetens avgifter

Dagverksamhet enligt handikappservicelagen är enligt 4 § i lagen om klientavgifter avgiftsfri. För transporter och måltider är det dock tillåtet att ta ut en avgift.

[Klientavgiftslagen 4 § \(Finlex\)](#)

Dagverksamhet som ordnas med stöd av specialomsorgslagen

Dagverksamhet kan också ordnas med stöd av specialomsorgslagen.

[Specialomsorgslagen 2 § 4 och 10 mom. \(Finlex\)](#)

Vem kan beviljas dagverksamhet?

Med stöd av specialomsorgslagen ordnas dagverksamhet för de personer med intellektuell funktionsnedsättning som inte kan få dagverksamhet enligt handikappservicelagen.

Personen behöver inte ha en svår funktionsnedsättning för att få service med stöd av specialomsorgslagen. Därför kan även de personer med intellektuell funktionsnedsättning som inte uppfyller förutsättningarna för att beviljas dagverksamhet enligt handikappservicelagen, få dagverksamhet med stöd av specialomsorgslagen.

De personer med intellektuell funktionsnedsättning som deltar i dagverksamhet kan i regel inte delta i arbetsverksamhet eller så vill de delvis delta i dagverksamhet.

[Specialomsorgslagen 1 § \(Finlex\)](#)

Även dagverksamhet enligt specialomsorgslagen ordnas utifrån personens individuella behov. Man måste lyssna på personens egna önskemål när man planerar hur verksamheten ska genomföras och vad den ska innehålla. Dagverksamhetens omfattning och hur den ordnas ska antecknas i specialomsorgsprogrammet.

Dagverksamhetens innehåll

Dagverksamheten kan bestå av till exempel träning i vardagliga färdigheter, motion och friluftsliv samt utflykter, kreativ verksamhet, avkoppling och rekreationsverksamhet. För att säkerställa att verksamheten uppfyller klienternas behov måste deltagarna få vara med och planera och utvärdera den dagliga verksamheten.

Olika existerande lokaler, motions- och kulturtjänster och verksamhet i tredje sektorn bör utnyttjas för dagverksamhet.

Verksamheten kan ordnas som gruppverksamhet eller individuell service till exempel med hjälp av personlig assistans.

Dagverksamhet är en avgiftsfri service

Dagverksamhet som ordnas som specialomsorg med stöd av specialomsorgslagen är en avgiftsfri service för klienten.

Välfärdsområdet ska stå för transporter som är nödvändiga för specialomsorgen eller ersätta kostnaderna som transporterna medför. Därför kan service som ordnas som specialomsorg vara en lösning som är förenlig med intresset hos en person med intellektuell funktionsnedsättning, jämfört med om servicen ordnas med stöd av handikappservicelagen.

Det kan dock tas ut en avgift för måltider som serveras under dagverksamheten.

- [Klientavgiftslagen 4 § \(Finlex\)](#)
- [Specialomsorgslagen 39 § \(Finlex\)](#)

Dagverksamhet med stöd av socialvårdslagen

Dagverksamhet kan också ordnas med stöd av den nya socialvårdslagen 1301/2014 som en del av social rehabilitering. När man bedömer klientens rätt att få dagverksamhet med stöd av socialvårdslagen måste man ta hänsyn till det individuella behovet som konstaterats vid bedömningen av klientens servicebehov och klientens intresse.

Bestämmelser om social rehabilitering finns i 17 § i socialvårdslagen. Med social rehabilitering avses intensifierat stöd med hjälp av socialt arbete och social handledning för att stärka den sociala funktionsförmågan, förhindra marginalisering och främja delaktighet.

Social rehabilitering omfattar

1. utredning av den sociala funktionsförmågan och rehabiliteringsbehovet
2. rehabiliteringsrådgivning och rehabiliteringshandledning samt vid behov samordning av rehabiliteringstjänster
3. träning i att klara av vardagsfunktioner och olika livssituationer
4. gruppverksamhet och stödjande av social interaktion
5. andra nödvändiga åtgärder som främjar social rehabilitering.

Genom social rehabilitering för unga personer ska de stödas att få en arbets-, arbetsprövnings-, studie-, ungdomsverkstads- eller rehabiliteringsplats och avhopp ska förebyggas.

Mer information om social rehabilitering:

- [Regeringens proposition till riksdagen med förslag till socialvårdslag och vissa lagar som har samband med den. RP 164/2014 rd \(pdf 1134 kb,Finlex\)](#)
- [Tillämpningsguide för socialvårdslagen. Social- och hälsovårdsministeriets publikationer 2017:8 \(pdf 1617 kb, Statsrådet\)](#)

Social rehabilitering är en avgiftsfri service

Social rehabilitering är en avgiftsfri service enligt 4 § i lagen om klientavgifter inom social- och hälsovården.

Källor

[Förordning angående specialomsorger om utvecklingsstörda 988/1977 \(Finlex\)](#)
[Kvalitetskriterier för verksamhet som främjar delaktighet och sysselsättning. KVANK, utskottet för arbete och dagverksamhet. Arbetsgruppen för kvalitetskriterier. 27.1.2016 \(pdf 7,9 MB, verneri.net\)](#)
[Lag om klientavgifter inom social- och hälsovården 734/1992 \(Klientavgiftslagen\) \(Finlex\)](#)
[Lag om service och stöd på grund av handikapp 380/1987 \(Handikappservicelagen\) \(Finlex\)](#)
[Lag angående specialomsorger om utvecklingsstörda 519/1977 \(Specialomsorgslagen\) \(Finlex\)](#)
[Regeringens proposition till Riksdagen med förslag till lagar om ändring av lagen om service och stöd på grund av handikapp och 4 § i lagen om klientavgifter inom social- och hälsovården. RP 166/2006 \(pdf 74,9 kb, Edilex\)](#)
[Gamla socialvårdslagen \(710/1982\) \(Finlex\)](#)
[Socialvårdslagen 1301/2014 \(Finlex\)](#)